

BUREAUONDERZOEK ARCHEOLOGIE FOODPARK FASE 2 TE VEGHEL, GEMEENTE MEIJERIJSTAD

2 FEBRUARY 2018

Contact

KOOS MOL
Adviseur archeologie en
cultuurhistorie

Arcadis Nederland B.V.
P.O. Box 220
3800 AE Amersfoort
The Netherlands

EIMERT GOOSSENS
Senior KNA-Archeoloog

T +31 6 27062042
E eimert.goossens@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
P.O. Box 220
3800 AE Amersfoort
The Netherlands

CONTENTS

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding van het onderzoek	5
1.2	Plangebied en onderzoeksgebied	5
1.3	Administratieve gegevens	7
1.4	Doel van het bureauonderzoek	7
1.5	Werkwijze	7
1.6	Juridisch- en beleidskader	8
1.6.1	Verdrag van Malta (1992)	8
1.6.2	Erfgoedwet (2016) en Monumentenwet (1988)	8
1.6.3	Gemeentelijk beleid Veghel	9
2	LANDSCHAP	10
2.1	Inleiding	10
2.2	Geologie en geomorfologie	10
2.3	Bodem	11
2.4	Hoogtebestand AHN	11
2.5	Grondwater	13
3	HISTORIE	14
3.1	Inleiding	14
3.2	Historische informatie	14
4	ARCHEOLOGISCHE INFORMATIE	16
4.1	Inleiding	16
4.2	Gemeentelijke archeologische verwachtingskaart	16
4.3	Archeologische informatie	17
4.3.1	AMK-terreinen en vondstlocaties	17
4.3.2	Eerder uitgevoerd onderzoek	18
4.4	Synthese archeologie	19
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	20

5.1	Conclusie en verwachtingsmodel	20
5.2	Advies	20
BRONNEN		21
COLOPHON		22

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding van het onderzoek

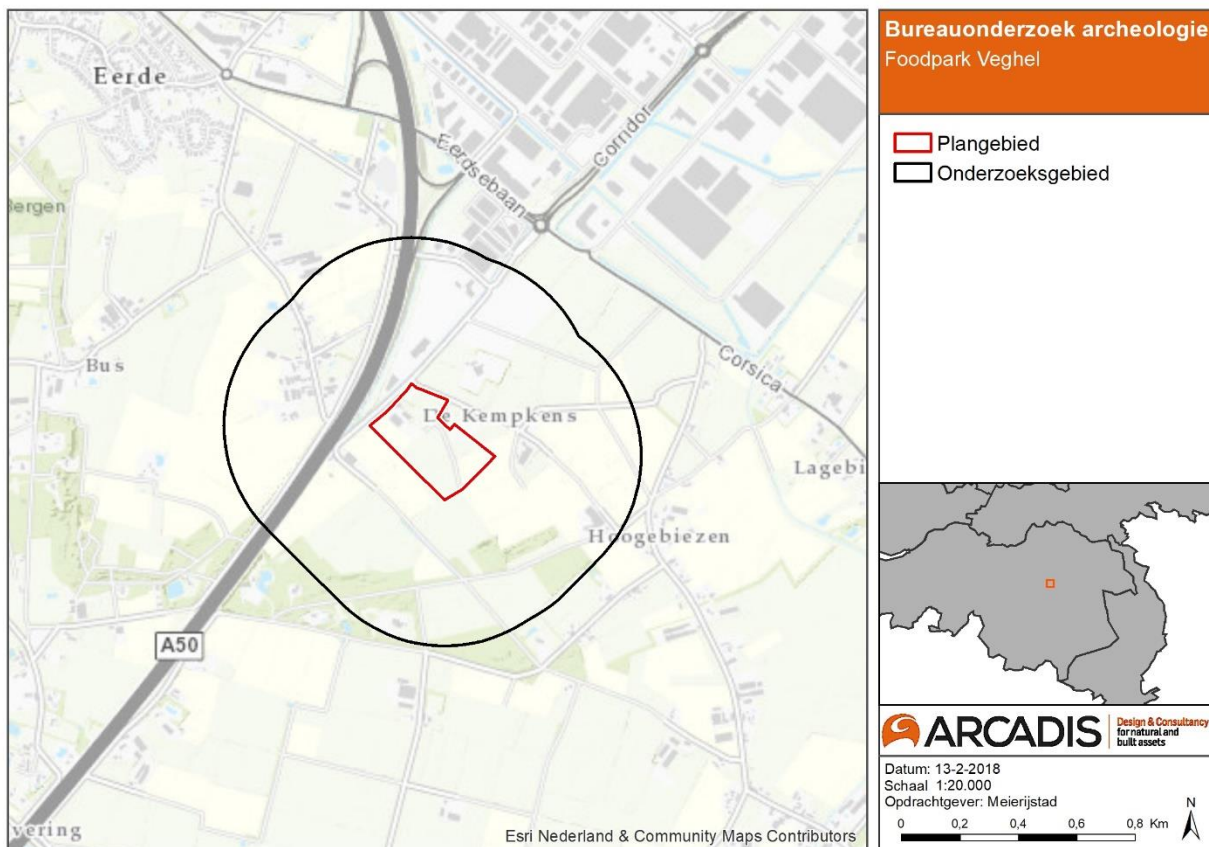
In opdracht van gemeente Meierijstad heeft Arcadis Nederland bv een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor plangebied Foodpark Fase 2 te Veghel. De gemeente Meierijstad is voornemens om het bedrijventerrein “foodpark” met ca. 8 hectaren uit te breiden. Om dit mogelijk te maken, dient het bestemmingplan aangepast te worden. In het vigerende bestemmingplan ligt op het terrein waar het foodpark wordt uitgebreid een dubbelstemming waarde archeologie. Derhalve dient in het kader van de bestemmingsplanwijziging een archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden. Het bureauonderzoek is een actualisatie van het in 2007 uitgevoerde bureauonderzoek van BAAC (Van Putten 2007). Het bureauonderzoek uit 2007 is vanwege veranderde wetgeving en de beschikbaarheid van nieuwe informatie door uitgevoerde onderzoeken in de directe omgeving, niet meer actueel.

Bij de uitvoering van de voorgenomen ontwikkelingen kunnen mogelijk archeologische waarden worden verstoord. Het bureauonderzoek heeft als doel inzicht te verschaffen in de archeologische waarden die zich in het plangebied kunnen bevinden. Dit wordt bereikt door het aanvullen van de onderzoeksgegevens en aanscherpen van het verwachtingsmodel door controle van de huidige beschikbare informatiebronnen. Op basis van deze informatie wordt uitspraak gedaan over de mogelijkheid van het afzien van een waarde dubbelbestemming archeologie of de noodzaak van eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

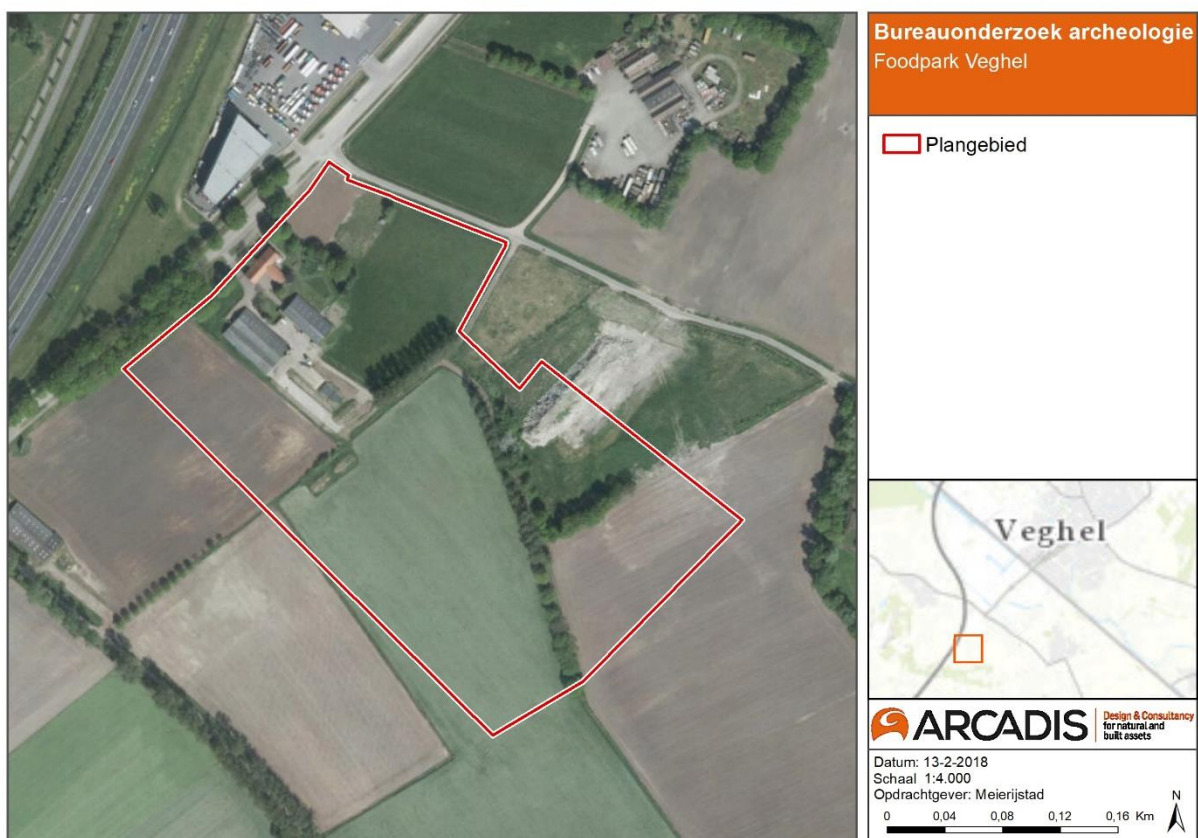
1.2 Plangebied en onderzoeksgebied

Voor het bureauonderzoek is uitgegaan van een onderzoeksgebied dat bestaat uit het plangebied en een zone van 500 meter daaromheen. Hierdoor wordt een completer beeld verkregen van de aanwezige waarden in en rondom het plangebied en kunnen resultaten uit de omgeving worden geëxtrapoleerd.

Het plangebied bevindt zich ten oosten van de A50 in een gebied dat bekend staat als De Kempkens, de naam van een oud buurschap ten zuiden van Veghel. Het gebied tussen de Corsicaweg en de A50 wordt op dit moment nog voor agrarische productie gebruikt maar zal in de toekomst als industriegebied worden ontwikkeld. Er is weinig bebouwing in het gebied. Ten noorden van het plangebied bevindt zich een autoverhuurbedrijf en een autobedrijf (Sjef van den Braak), in het plangebied bevindt zich een agrarisch bedrijf.

Figuur 1. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied.

Figuur 2. Het plangebied.

1.3 Administratieve gegevens

Tabel 1. Administratieve gegevens van het onderzoek.

Objectgegevens onderzoek	
Arcadis Projectnummer	C05022.214023.
Projectnaam	Industriepark Veghel fase 2
Plaats	Veghel
Gemeente	Meierijstad
Provincie	Noord-Brabant
Coördinaten (X,Y) Centrumcoördinaat	163.693; 400.424
Oppervlakte plangebied	8 ha
Onderzoeksmelding Archis3	4596073100
Uitvoerder	Arcadis Nederland BV
Contactpersoon	Eimert Goossens Arcadis Nederland B.V. Eimert.goossens@arcadis.com
Opdrachtgever	Gemeente Meierijstad
Bevoegd Gezag	Gemeente Meierijstad
Uitvoeringsperiode onderzoek	Februari – april 2018
Beheerder en plaats documentatie	Arcadis Nederland BV, locatie Arnhem

1.4 Doel van het bureauonderzoek

1. Het bureauonderzoek heeft als doel inzicht te verschaffen in de archeologische waarden die zich mogelijk in het plangebied bevinden of verwacht worden.
2. Aan de hand van het bureauonderzoek wordt een gespecificeerd verwachtingsmodel opgesteld voor het aantreffen van archeologische resten en de risico's op het verstoren van deze resten binnen de planvorming.
3. Aan de hand van het bureauonderzoek wordt uitspraak gedaan over de noodzaak van archeologisch vervolgonderzoek en indien nodig, uit welke onderzoeksmethode het vervolgonderzoek zou moeten bestaan.

1.5 Werkwijze

De landschappelijke en archeologische situatie wordt beschreven op basis van een aantal bronnen. De opbouw en ontwikkeling van het onderzoeksgebied zegt veel over de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied. In combinatie met gegevens van uitgevoerde onderzoeken, bekende archeologische vondsten en historische gegevens wordt een verwachting opgesteld voor de kans op het aantreffen van archeologische resten. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de verwachte aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden.

Voor het bureauonderzoek archeologie worden de volgende bronnen geraadpleegd:

- Gegevens bureauonderzoek 2007.
- Analyse aanvullende landschappelijke informatie plangebied a.d.h.v. Landschappelijke eenhedenkaart gemeente Veghel.
- Analyse van boringen uit het dinoloket.
- Analyse aanvullende archeologische informatie uit Archis3 (archeologische database).
- Analyse archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart gemeente Veghel.

Onderhavig rapport is opgesteld conform de huidige wet en regelgeving en kwaliteitsnormen Nederlandse Archeologie (KNA 4.0).

1.6 Juridisch- en beleidskader

1.6.1 Verdrag van Malta (1992)

Op 16 januari 1992 is door de Raad van Europa het Europese verdrag van Malta - ook wel bekend als de Conventie van Malta of het Verdrag van Valletta - gesloten. Aanleiding was de toenemende druk op het archeologisch erfgoed in Europa, onder meer door ruimtelijke ontwikkelingen, waardoor bodemarchief ongezien verloren dreigde te gaan. Het verdrag beoogt het cultureel erfgoed dat zich in de bodem bevindt beter te beschermen. Grondslag van het verdrag is dat dit archeologische erfgoed integrale bescherming nodig heeft en krijgt. In het verdrag zijn drie uitgangspunten ten aanzien van de omgang met archeologie geïntroduceerd:

- Het streven naar het behouden van archeologie in de bodem, het zogenaamde "behoud in situ" (artikel 4, tweede lid). Opgraven is het (gedocumenteerd) vernietigen van het bodemarchief en is in principe niet het eerste streven. De gedachte daarachter is dat er bodemarchief voor toekomstige generaties bewaard moet blijven.
- Tijdig rekening houden in de ruimtelijke ordening met de mogelijkheid of aanwezigheid van archeologische waarden, zodat er nog ruimte is voor archeologievriendelijke alternatieven (artikel 5). Zo wordt voorgesteld om steeds vooraf onderzoek te laten doen naar de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden om het bodemarchief beter te beschermen en om onzekerheden tijdens de bouw van bijvoorbeeld nieuwe wijken te beperken. Op deze manier kan daar bij de ontwikkeling van de plannen zoveel mogelijk rekening mee worden gehouden. Door er vooraf rekening mee te houden, wordt vertraging in bouwprocessen voorkomen.
- Elke lidstaat die het Verdrag van Malta ondertekent is verplicht maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat bij particuliere of openbare ontwikkelingsprojecten de kosten van de noodzakelijke archeologische maatregelen worden gedekt (artikel 6). In de Nederlandse wetgeving is dit vertaald in het 'de verstoorder betaalt'-principe (Wet op de archeologische monumentenzorg 2008). De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de kosten van het archeologisch onderzoek en de uitwerking van de resultaten. Dit principe is geïntroduceerd als een stimulans om locaties voor ruimtelijke ontwikkeling te zoeken waarbij de archeologische verwachtingswaarden minder hoog zijn.

1.6.2 Erfgoedwet (2016) en Monumentenwet (1988)

Sinds 1 juli 2016 geldt de nieuwe Erfgoedwet. Deze wet harmoniseert de bestaande wet- en regelgeving omtrent roerend en onroerend erfgoed en vormt één integrale Erfgoedwet voor het beheer en behoud van cultureel erfgoed. Een belangrijke wijziging voor archeologie is dat in de Erfgoedwet de regels voor de archeologische monumentenzorg aan de orde komen. De omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving wordt onderdeel van de Omgevingswet die naar verwachting in januari 2019 in werking zal treden. Tot dat de Omgevingswet ingaat blijven de artikelen uit de Monumentenwet 1988 die niet terugkomen in de Erfgoedwet van kracht, waaronder regelingen omtrent omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen.

- Op grond van artikel 38a van de Monumentenwet 1988 en op grond van de Wet ruimtelijke ordening (artikel 3.1.6 Besluit ruimtelijke ordening), zijn gemeenten verplicht de belangen van de archeologische monumentenzorg in hun bestemmingsplannen te verankeren. De verankering vindt plaats door het toekennen van de bestemming of dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie'. In een gemeentelijke verordening en in het bestemmingsplan worden regels opgenomen met betrekking tot het gebruik van de grond. Aan deze regels kan een omgevingsvergunningstelsel voor onder meer het gebruik van de grond en bodemwerkzaamheden worden gekoppeld.

- Op grond van artikel 2.22, derde lid onder d, van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht kunnen in het belang van de archeologische monumentenzorg, voorschriften aan de omgevingsvergunning worden verbonden. Deze voorschriften kunnen inhouden dat de aanvrager van een omgevingsvergunning een rapport overlegt, waarin de archeologische waarde wordt vastgesteld van het terrein dat volgens de aanvraag wordt verstoord.

1.6.3 Gemeentelijk beleid Veghel

Een archeologische verwachtingskaart biedt een actueel overzicht van de archeologische verwachtingen en bekende archeologische waarden binnen de gemeentegrenzen. De verwachtingskaart ligt veelal ten grondslag aan het gemeentelijk archeologiebeleid met bijbehorende beleidskaart. In onderstaande tabel zijn de op het plangebied van toepassing zijnde beleidseenheden met bijbehorend beleid weergegeven (Tabel 2).

De gemeente Meierijstad is ontstaan in 2017 uit de gemeentes Veghel, Schijndel en Sint-Oedenrode en heeft (nog) geen eigen archeologiebeleid. In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van het archeologiebeleid van de voormalige gemeente Veghel en de daaraan gekoppelde vigerende bestemmingsplannen¹. Het plangebied ligt in bestemmingsplan Foodpark Veghel (2016), voor een groot deel in een gebied met een dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie', waarbij de ondergrens voor bodemingrepen is vastgelegd op circa 100 m2 en 30 cm diepte. Op de verwachtingskaart ligt het plangebied in een zone met een middelhoge, een lage verwachting, en in reeds verstoorde gebieden. Deze zones op de verwachtingskaart hebben verschillende vrijstellingsgrenzen (Tabel 2).

Tabel 2. Archeologisch beleid Gemeente Veghel.

Beleidszone	Vertical vrijstelling (cm – mv)	Horizontale vrijstelling (m2)
AMK inclusief rijksmonumenten	0	0
Historische elementen en hoge verwachting op basis van landschap in Bestemmingsplan 'Buitengebied'	30	100
Historische elementen en (middel)hoge verwachting op basis van landschap overig	30	100
Middelhoge verwachting op basis landschap in Bestemmingsplan 'Buitengebied'	30	250
Lage verwachting op basis landschap in Bestemmingsplan 'Buitengebied' en overig	30	10.000
Lage verwachting in verband met water	Nvt	10.000
Verstoord of vrijgegeven	Volledig vrijgesteld	

¹ De gemeente Meierijstad heeft telefonisch bevestigd dat het beleid van de voormalige gemeente Veghel nog steeds vigerend is.

2 LANDSCHAP

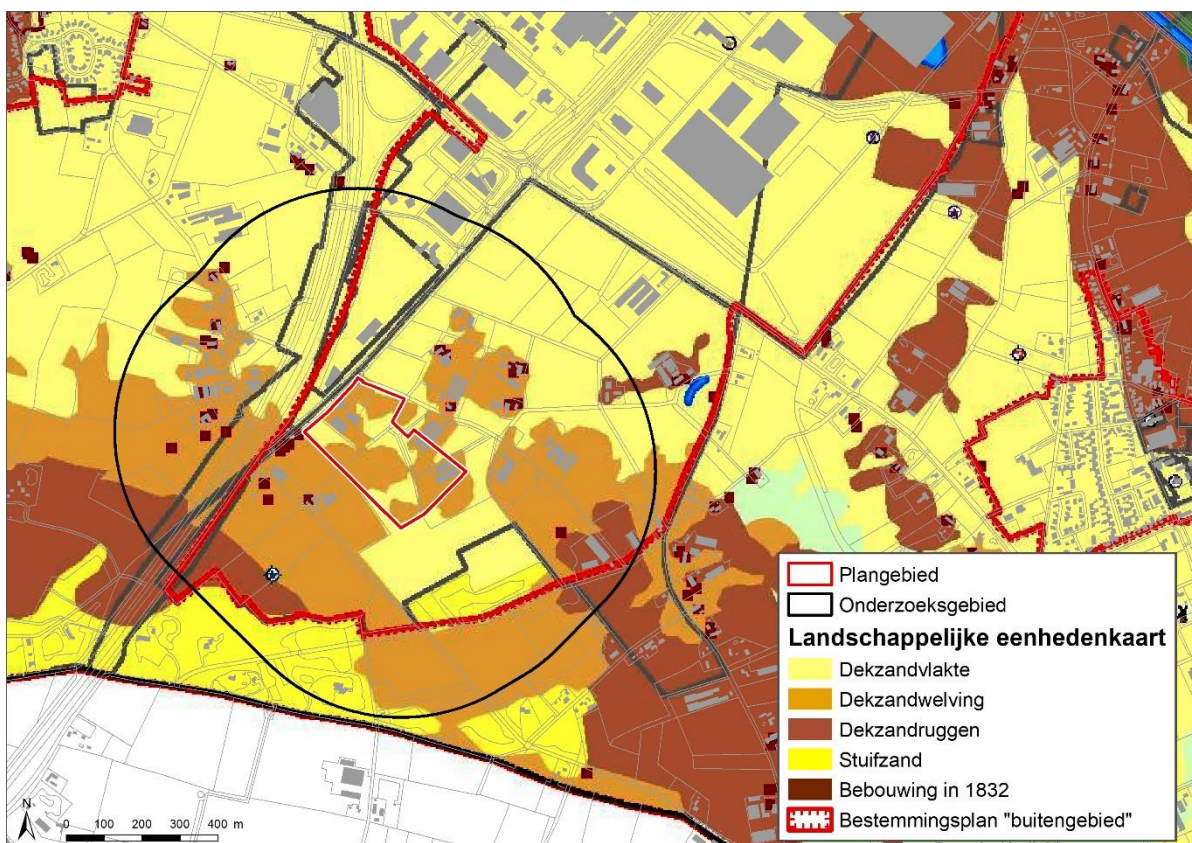
2.1 Inleiding

Het menselijke doen en laten werd in het verleden in grote mate bepaald door de landschappelijke omgeving en de mogelijkheden die daardoor geboden worden; de keuze van mensen om zich op een bepaalde locatie te vestigen was afhankelijk van de landschappelijke omstandigheden, zoals de aanwezigheid van vruchtbare gronden voor akkerbouw, beschikbaarheid van zoet water, bouwmaterialen en natuurlijke voedselbronnen. De geologische, geomorfologische en bodemkundige situaties zijn daarom van belang voor een archeologisch onderzoek.

2.2 Geologie en geomorfologie

Het onderzoeksterrein ligt in het Brabantse zandgebied, een 'archeologische regio' waartoe grote delen van Noord-Brabant behoren en een klein deel van Limburg. Het gebied ligt in de Centrale Slenk (Roerdalslenk) wat een dalingsgebied is met een zuidoost-noordwestelijke hellingsrichting. Gedurende het Pleistoceen (2.500.000 tot 10.000 jaar geleden) zijn er verschillende koude perioden (ijstijden) geweest, afgewisseld met warmere perioden. Zuid-Nederland is in deze periode niet met landijs bedekt, maar het is wel van invloed geweest op de vorming van het landschap. Vanwege de kou en de daardoor afwezige vegetatie trad er veel zandverstuiving op. Dit door de wind afgezette zand wordt dekzand genoemd, dat bestaat uit ruggen en welvingen.

Vanaf het Holoceen (10.000 jaar geleden) ontstonden blijvende warmere condities. Op plekken waar weinig vegetatie was bleven zandverstuiving bestaan. Op latere momenten ontstonden opnieuw zandverstuivingen als gevolg van menselijke activiteiten (platbranden, het steken van plaggen). De geomorfologische kaart geeft aan dat het plangebied gelegen is op een dekzandvlakte. Daaromheen bevinden zich welvingen, duinen, ruggen en laagtes (Figuur 3). De welvingen zijn zichtbaar op de hoogtekaart als hoger gelegen gebieden, net als de ruggen en duinen die zich meer grillig aftekenen om op deze kaart (Figuur 5).

Figuur 3. Het plangebied op de landschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Veghel.

2.3 Bodem

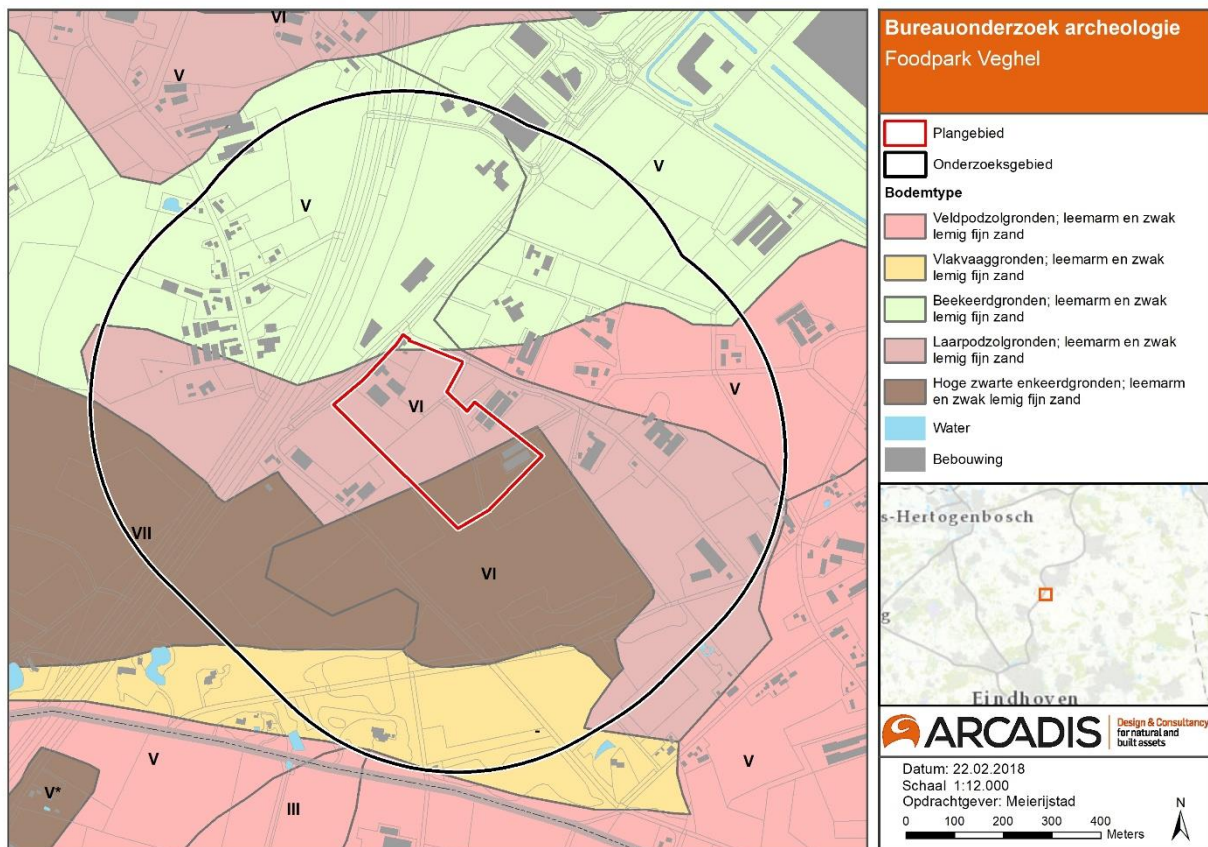
In het plangebied bevinden zich voornamelijk laarpodzolgronden, die ontstaan zijn op de dekzandvlaktes. In het zuiden van het plangebied bevinden zich enkeerdgronden. Beide zijn ontstaan door het opbrengen van mest en/of plaggen. Bij laarpodzolen is dit cultuurdek minder dan 50 cm dik. Bij enkeerdgronden is dit dek dikker dan 50 cm. Het profiel van deze bodems bestaat uit de dikke zeer humeuze A-laag. De overgang van de A-horizont naar de B-horizont wordt gekenmerkt door een minder humeuze en verwerkte laag, bestaande uit zwak lemig, fijn zand. Onder deze verwerkte overgangshorizont bevindt zich de C-horizont, het schone dekzand. Dit is de laag waarin archeologische sporen zichtbaar worden. Door de aanwezigheid van het cultuurdek is de kans groot dat bij dit soort bodem de archeologische sporen goed geconserveerd zijn gebleven.

Ten noorden van het plangebied bevinden zich beekeerdgronden, die ontstaan zijn in de lageregelegen natte gebieden. Beekeerdgronden zijn kenmerkend voor gebieden met een hoge grondwaterstand, waardoor de organische stof in de humushoudende bovengrond minder snel wordt afgebroken. Door de aanvoer van organische stof ontstaat na verloop van tijd een bodem met een matig dik humeus dek (15-30 cm). In de bodemkundige classificatie worden beekeerdgronden met een venige bovengrond moerige eerdgronden genoemd. De beekeerdgronden bevatten roestvlekken tot in de bovengrond, wat duidt op een (zeer) slechte ontwateringstoestand van de ondergrond van deze bodem en dus op periodieke wateroverlast. In de laagste delen van het landschap is de kans op de aanwezigheid van archeologische nederzettingen daarom klein.

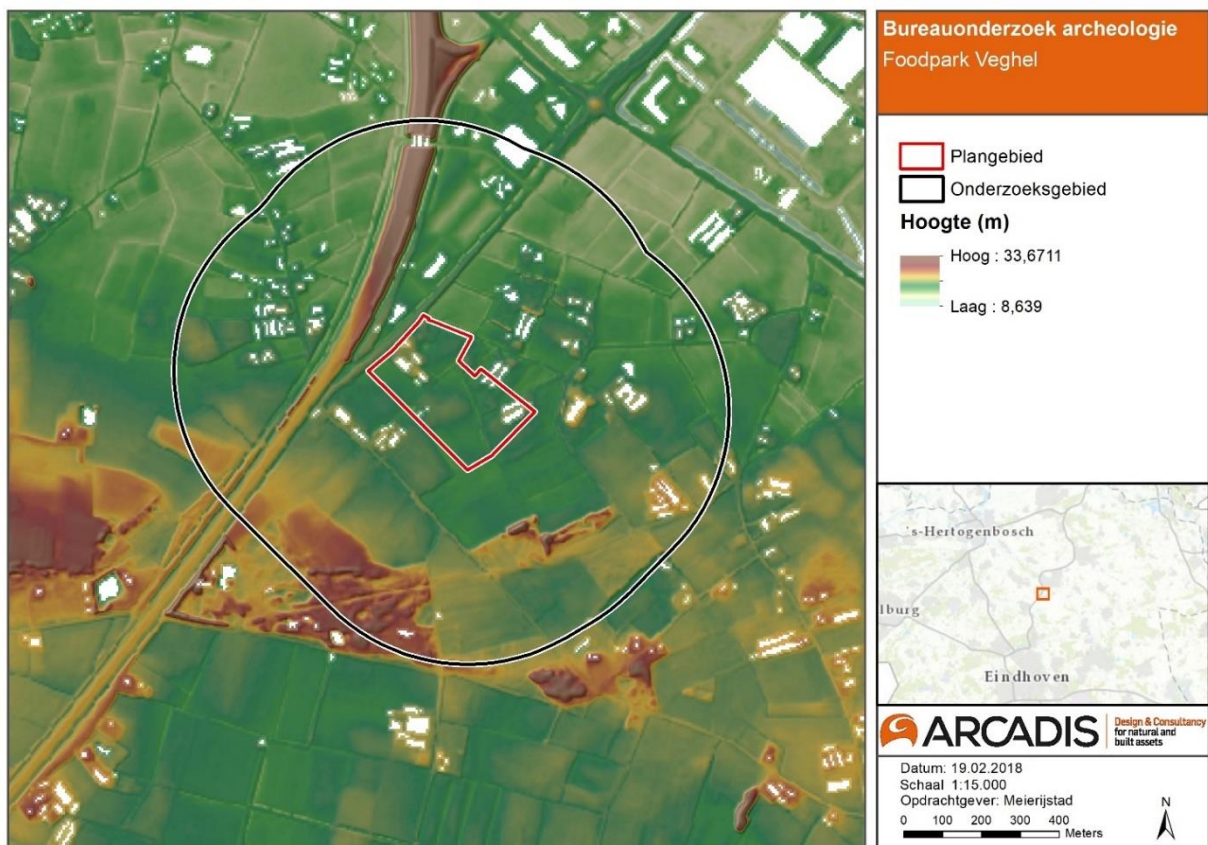
2.4 Hoogtebestand AHN

Het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN) geeft de precieze en gedetailleerde maaiveldhoogtes van Nederland in meters ten opzichte van het Normaal Amsterdams Peil (NAP). De maaiveldhoogtes worden in een kleurenschaal weergegeven. In Afbeelding 5 is de AHN van het plangebied weergegeven.

Op de hoogtekartaart zijn de percelen en de inrichting van het landschap duidelijk zichtbaar. Vooral in het oog springend is de weg A50, maar deze is niet relevant voor het ontstaan van het landschap. In het zuiden van het onderzoeksgebied zijn de hogeregelegen dekzandruggen, -wellingen en duinen zichtbaar, die zich grillig boven het omliggende landschappen aftekenen. Ten noorden van het plangebied, waar zich beekeerdgronden gevormd hebben, bevindt zich een lageregelegen gebied.

Figuur 4. Het plangebied op de bodemkundige kaart.

Figuur 5. Het plangebied op het AHN.

2.5 Grondwater

Het grondwaterpeil bepaalt voor een groot deel de mate van conservering van archeologische waarden in de bodem. Archeologische resten die zich onder de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) bevinden worden door het water tegen degradatie beschermd. Vooral organische resten blijven in een natte omgeving veelal goed geconserveerd. Resten die boven de GLG liggen raken in de loop van de tijd steeds ernstiger aangetast door verdroging en oxidatie. Wanneer de grondwaterstand door verstoringen veranderd kan dat ernstige gevolgen hebben voor het in de bodem aanwezige bodemarchief.

Diepte en dynamiek van de grondwaterstand ten opzichte van het maaiveld wordt aangeduid met de term grondwatertrappen (Gt). Grondwatertrappen worden op de bodemkaart van nat naar droog aangeduid met de Romeinse cijfers I-VII en zijn gebaseerd op de gemiddeld hoogste en de gemiddeld laagste grondwaterstand (afgekort met GHG en GLG). Onderstaande tabel geeft een overzicht van de indeling van de grondwatertrappen met bijbehorende grondwaterstanden.

In het plangebied bevinden zich gebieden met watertrap VI (Figuur 4), wat betekent dat een goede conservering van archeologische sporen vooral op dieper niveaus verwacht mag worden. Onder het oude bouwland, de enkeerdgronden, kunnen eventueel aanwezige archeologische sporen goed bewaard zijn gebleven ondanks een lage waterstand.

Tabel 3. Grondwatertrappen.

Grondwatertrap	I	II	III	IV	V	VI	VII
GHG in cm beneden maaiveld	(<20)	(<40)	<40	>40	<40	40-80	>80
GLG in cm beneden maaiveld	<50	50-80	80-120	80-120	>120	>120	(>160)

3 HISTORIE

3.1 Inleiding

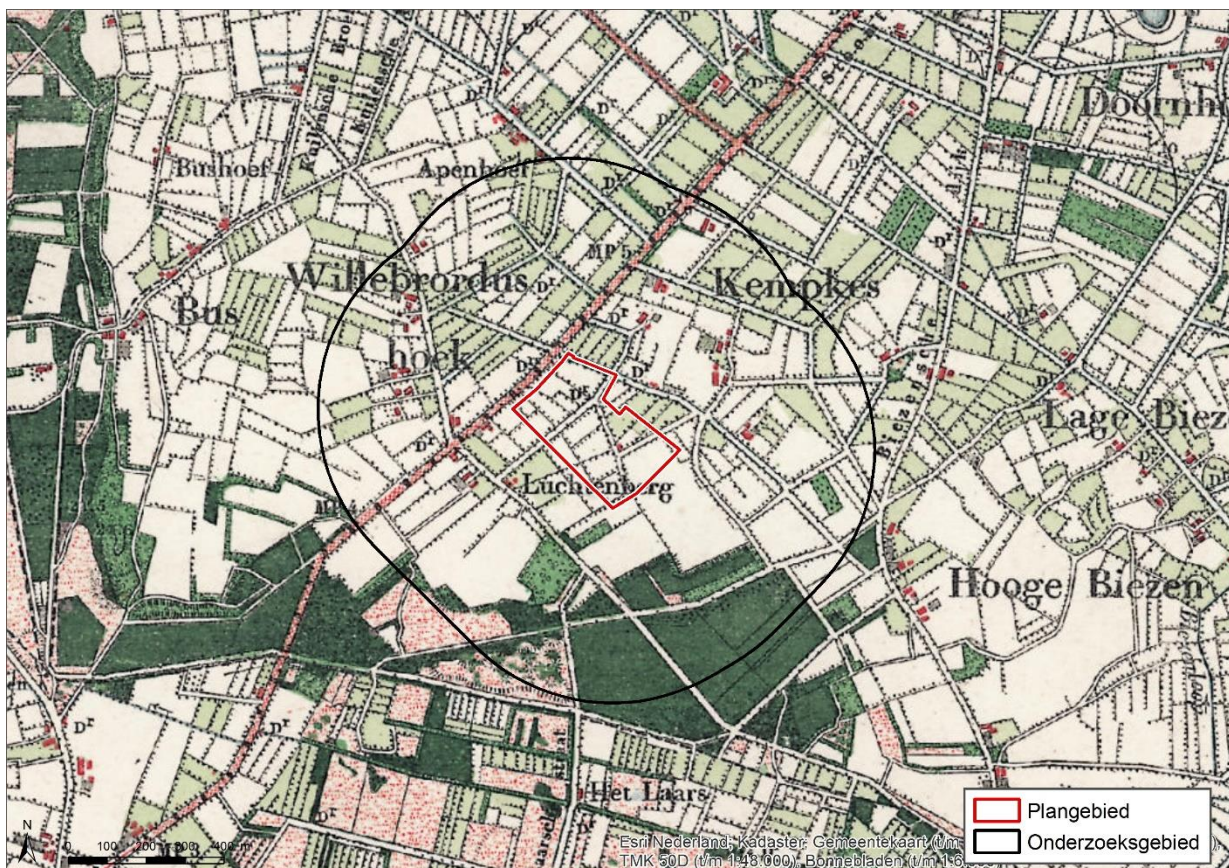
De historie van een onderzoeksgebied speelt een grote rol bij het bepalen van de archeologische verwachting. Historische bronnen verschaffen informatie over de ontwikkelingen in het onderzoeksgebied. Voor de negentiende en twintigste eeuw zijn de ontwikkelingen eenvoudig te achterhalen door historisch kaartmateriaal te onderzoeken. Kaarten worden met een relatief grote regelmaat geproduceerd, en laten de ontwikkeling van een landschap nauwkeurig zien. Om een indicatie te verkrijgen van de historische ontwikkeling van het onderzoeksgebied en mogelijke historische bewoningsplaatsen zijn historische kaarten een zeer waardevolle bron.

3.2 Historische informatie

Vondsten uit de Romeinse tijd suggereren dat Veghel in deze periode al bewoond was. De eerste historische vermelding van het gebied komt 1310 toen Hertog Jan II van Brabant de grond rond Veghel tegen betaling van 200 Leuvensche ponden vrijgaf voor gemeenschappelijk gebruik aan de parochianen van Veghele (Putten 2007). Het plangebied valt binnen deze gemeenschappelijke gronden. Het lagergelegen en nattere deel ten noorden van het plangebied, is deze tijd waarschijnlijk onbewoonbaar geweest door het daar gelegen hoogveen. Pas in de tweede helft van de 19de eeuw is dit gebied ontgonnen en voor agrarische doelen in gebruik genomen. Op de eerste kadastrale kaart uit het begin van de 19de eeuw is zichtbaar dat het land ter plaatse van het plangebied in gebruik is als akkerland. Op historische kaarten zijn tevens enkele boerenerven te zien, maar deze liggen vooral buiten het plangebied. Zo is net buiten de noordwestelijke hoek van het plangebied een gebouw te zien. Centraal in het plangebied is een kleine structuur zichtbaar op de Bonnekaart (Figuur 7). Tevens is te zien dat er een aantal wegen door het plangebied lopen, die ook overigens ook nu nog als wegen worden gebruikt. Uit eerder uitgevoerd bureauonderzoek (Putten 2007) blijkt dat in de nabijheid van het plangebied sinds 1955 verscheidene ontgrondingsvergunningen zijn uitgegeven (zie Figuur 8). Met name de ontgrondingen in het zuidelijke deel van het plangebied komen zeer goed naar voren uit het AHN, waar de percelen ongeveer een halve meter lager liggen dan de omringende percelen. Aangenomen wordt dat het hier gaat om de winning van (dek)zand.

Figuur 6. Het plangebied op het kadastraal minuutplan.

Figuur 7. Het plangebied op de Bonnekaart (circa 1900).

4 ARCHEOLOGISCHE INFORMATIE

4.1 Inleiding

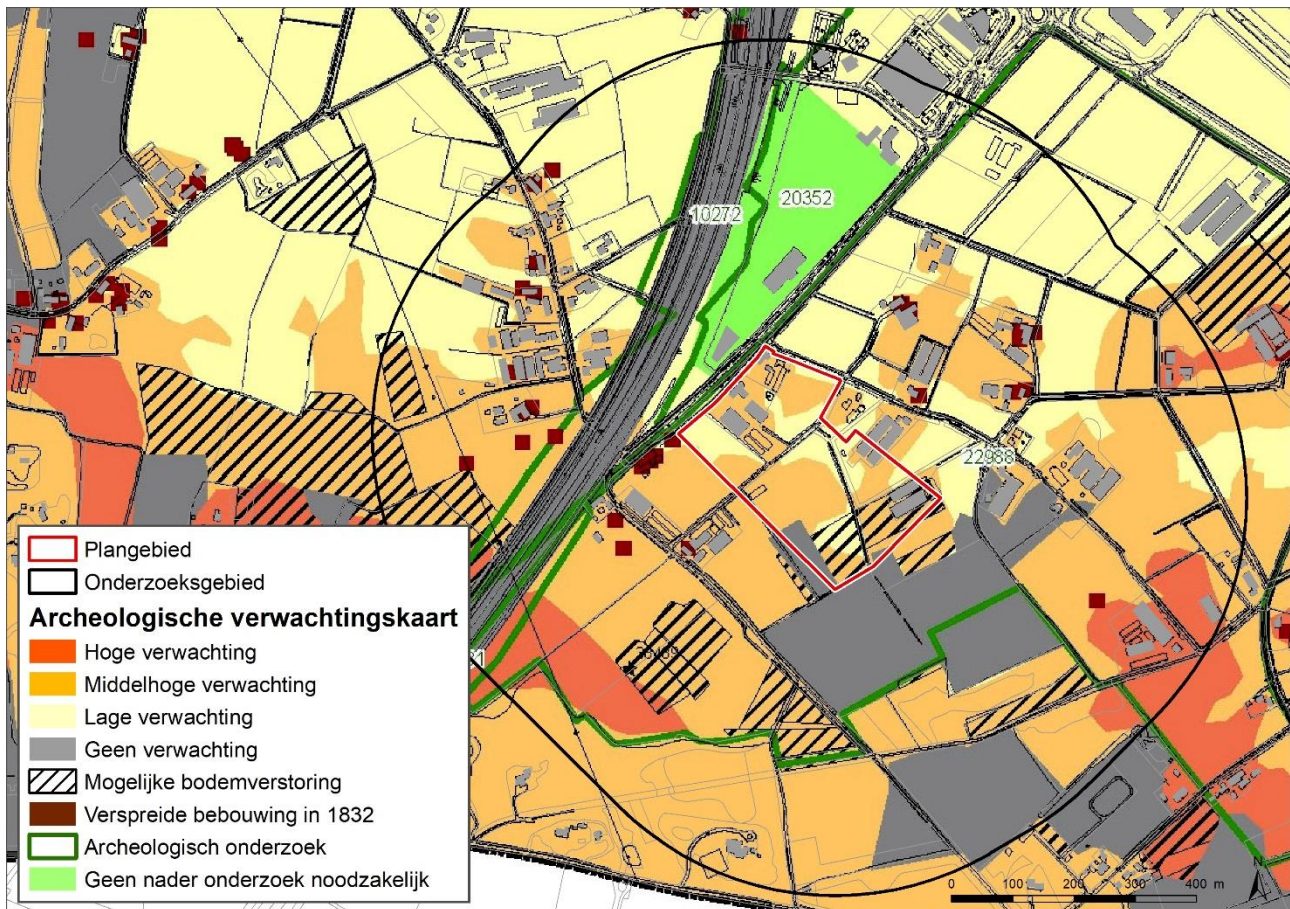
Om een archeologische verwachting voor een gebied op te kunnen stellen, is eerst kennis nodig van de reeds bekende archeologische waarden en van de verwachting die voor het gebied geldt. In dit hoofdstuk worden de bekende archeologische waarden en verwachtingen aan de hand van verschillende bronnen beschreven

Tabel 4. Archeologische perioden (bron: ABR).

Periode	Begin	Einde
Nieuwe Tijd	1500	Heden
Late Middeleeuwen	1050	1500
Vroege Middeleeuwen	450	1050
Romeinse Tijd	12 v. Chr.	450
IJzertijd	800 v. Chr.	12 v. Chr.
Bronstijd	2.000 v. Chr.	800 v. Chr.
Neolithicum	5.300 v. Chr.	2.000 v. Chr.
Mesolithicum	8.800 v. Chr.	4.900 v. Chr.
Laat Paleolithicum	35.000 v. Chr.	8.800 v. Chr.
Midden Paleolithicum	300.000 v. Chr.	35.000 v. Chr.

4.2 Gemeentelijke archeologische verwachtingskaart

De archeologische verwachtingswaarde van een gebied geeft de verwachting op de aan- en afwezigheid van archeologische waarden weer. Op de kaart van de (voormalige) gemeente Veghel is te zien dat het plangebied ligt in een zone met een lage en een middelhoge verwachting. In het zuiden liggen enkele gebieden waar ontgrondingsvergunningen voor zijn uitgegeven.

Figuur 8. Het plangebied op de archeologische verwachtingskaart van de voormalige gemeente Veghel.

4.3 Archeologische informatie

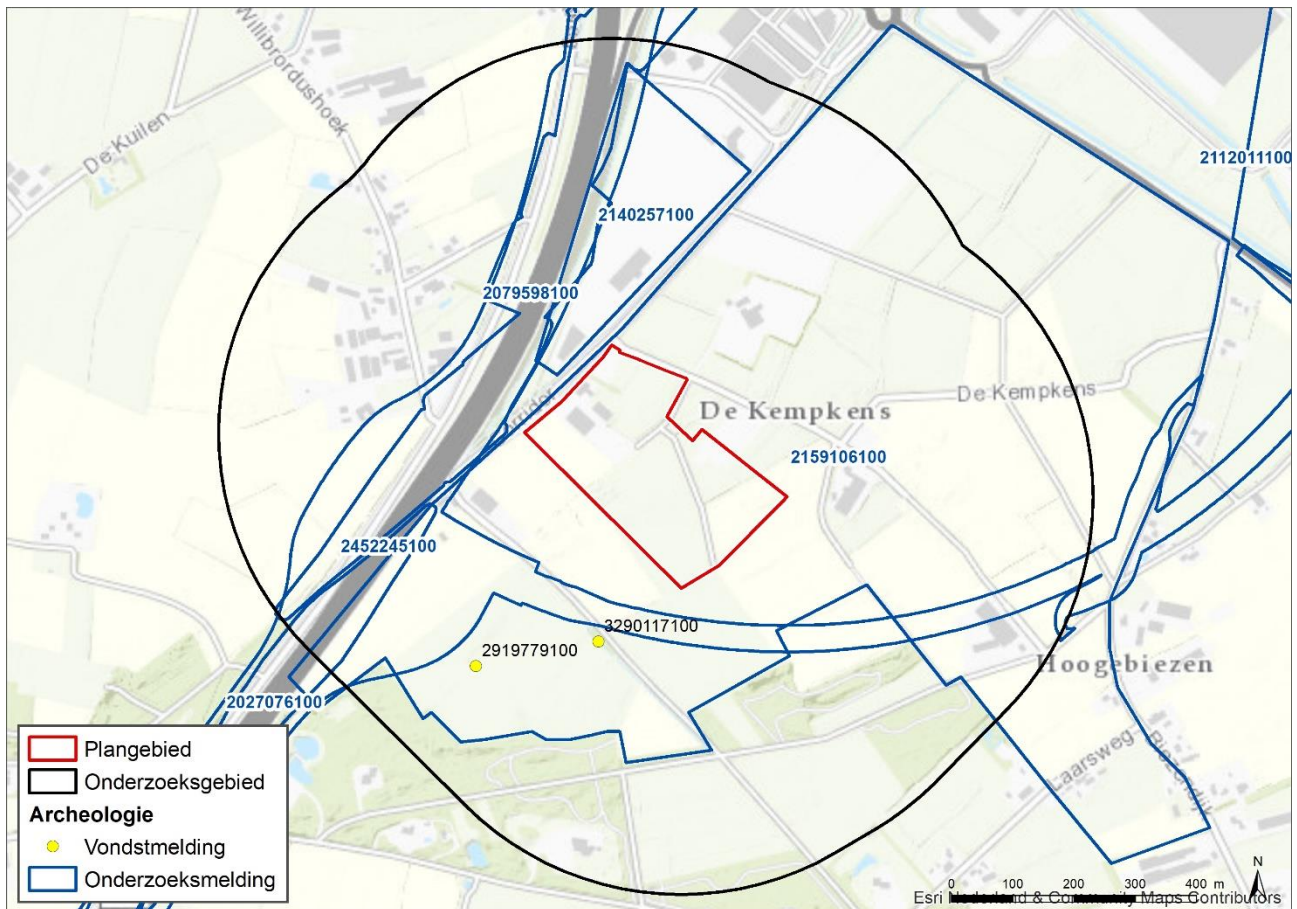
4.3.1 AMK-terreinen en vondstlocaties

Op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) zijn bekende en waardevolle archeologische vindplaatsen weergegeven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen terreinen van waarde, hoge waarde, zeer hoge waarde, en zeer hoge waarde – beschermd. In het laatste geval is het terrein een beschermd Rijksmonument. Het uitgangspunt bij AMK-terreinen is in principe behoud van archeologische resten in situ. In de omgeving van het plangebied, en binnen het onderzoeksgebied, bevinden zich geen AMK-terreinen.

Vondstlocaties zijn archeologische vondsten en waarnemingen die geregistreerd zijn in Archis. De vondstlocaties zijn weergegeven op de kaart in Figuur 8 en staan vermeld in tabel 5. Het betreft tweemaal een Romeinse munt, gevonden door een particulier, gebruikmakend van een metaaldetector.

Tabel 5. Vondstlocaties in en nabij het onderzoeksgebied (Bron: Archis3).

Zaak IDnummer	Datum en Plaats	Beschrijving
3290117100	2014, zijtaart	Munt uit de Romeinse tijd (Hadrianus) gevonden door een particulier met een metaaldetector.
2919779100	1996, Koevering	Munt uit de Romeinse tijd (sestertius, Midden Romeinse tijd B) gevonden door een particulier met een metaaldetector.

Figuur 9. Het plangebied met bekende archeologische informatie (bron: Archis3).

4.3.2 Eerder uitgevoerd onderzoek

In verschillende zones binnen het onderzoeksgebied is eerder archeologisch bureau- en veldonderzoek uitgevoerd. Deze zones zijn aangegeven op de kaart in Figuur 9 en de resultaten van het onderzoek zijn beschreven in tabel 6.

Tabel 6. Archeologisch onderzoek in het onderzoeksgebied (Bron: Archis3).

Zaak IDnummer	Datum/ uitvoerder/ Type onderzoek	Resultaten
2159106100	2007, BAAC, bureauonderzoek	Restauratie en consolidatie van 36 grafheuvels en brandheuvels, heeft betrekking op een ander gebied en is daarom niet relevant.
2452245100	2014, Arcadis, bureauonderzoek	Het bureauonderzoek is uitgevoerd voor de plannen om de verkeersproblematiek van de provinciale weg N279 aan te passen door de aanleg van de Noordoostcorridor. Voor de MER studie wordt een bureauonderzoek uitgevoerd.
2140257100	2004, BILAN, archeologisch booronderzoek	Uit het booronderzoek bleek dat de bodem in belangrijke mate verstoord is. Om die reden is geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd (De Boer et al. 2004).
2079598100	1997, RAAP, archeologisch booronderzoek	Tijdens het booronderzoek zijn verschillende vindplaatsen aangetroffen maar niet ten noorden van het plangebied uit dit bureauonderzoek (Oude Rengerink 1997).

4.4 Synthese archeologie

Het plangebied ligt in een zone met een middelhoge en een lage verwachting op archeologische waarden. In het zuidelijke gedeelte bevindt zich een gebied waar in het verleden een ontgrondingsvergunning voor is afgegeven. Op de hoogtekaart is deze zone een halve meter lagergelegen dan het gebied eromheen, wat suggereert dat het inderdaad is afgegraven.

In de omgeving van het plangebied bevinden zich geen AMK-terreinen. Centraal in het onderzoeksgebied kunnen zich resten bevinden van een gebouw dat zich hier rond 1900 bevonden heeft. In het onderzoeksgebied bevinden zich twee vondstmeldingen waarop geen verdere uitspraken gebaseerd kunnen worden voor de verwachting omdat het gaat om losse muntvondsten. Er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd in het onderzoeksgebied, waaronder tweemaal een booronderzoek. In beide gevallen is echter geen vervolgonderzoek geadviseerd.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1 Conclusie en verwachtingsmodel

In het plangebied bevinden zich geen bekende archeologische waarden, wel zijn in het midden van het plangebied mogelijk resten aanwezig van een gebouw dat hier rond 1900 gestaan heeft.

Op basis van het landschap kan de archeologische verwachting worden bijgesteld ten opzichte van de vastgelegde waardering in het bestemmingsplan, die gebaseerd is op ouder onderzoek. Voor de hogergelegen Pleistocene delen van het landschap (dekzandwellingen) geldt een middelhoge verwachting op resten uit met name de steentijd en Bronstijd. Resten tot en met de Late Middeleeuwen kunnen echter niet uitgesloten worden. Resten uit de Nieuwe Tijd worden alleen verwacht ter hoogte van de structuur die op het Bonneblad wordt weergegeven. Aan deze structuur wordt echter weinig waarde gehecht vanwege de zeer geringe omvang. In het zuiden van deze zone wordt verwacht dat de grond plaatselijk is afgegraven en er zich geen archeologische resten meer bevinden.

De te verwachten complexen kunnen zowel nederzettingen, grafvelden, als rituele complexen betreffen. Eventueel aanwezig sporen worden verwacht in de C-horizont, waar ze te herkennen zijn aan hun donkere (of afwijkende) kleur en textuur. Het conserverende dek (enkeerd- en laarpodzolgronden) heeft gezorgd voor een relatief goede conservering van eventuele resten.

In het noorden komen dekzandvlaktes voor. Hieraan is een lage archeologische verwachting toegekend. In deze gebieden hebben zich voornamelijk beekerdgronden ontwikkeld. Vanwege de siltige bodem en relatief hoge grondwatertrap zijn deze zones ongeschikt voor bewoning.

5.2 Advies

Om het verwachtingsmodel te toetsen wordt een onderzoeksmethode in de vorm van een verkennend booronderzoek voorgesteld met een mogelijke doorstart naar een karterend booronderzoek. Het booronderzoek moet worden uitgevoerd in de gebieden met een middelhoge verwachting met uitzondering van het zuidelijke gebied dat waarschijnlijk reeds is afgegraven. Deze verstoorde gebieden zijn als “geen verwachting” op de archeologische verwachtingskaart weergegeven. Ook in de gebieden met lage archeologische verwachting wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen. In de nabije omgeving van het plangebied komen vindplaatsen namelijk alleen voor op de hoger gelegen dekzanden.

Het verkennend booronderzoek heeft als doel de bodem opbouw en/of bodemverstoringen gedetailleerd in kaart te brengen. Indien de bodem intact is en er archeologische resten worden verwacht, kan worden doorgestart naar een karterend booronderzoek met een grid van 20 x 25 m.

Als prospectiekenmerken van de eventueel aanwezige archeologische resten kunnen worden benoemd:

- een cultuurlaag. Deze wordt gekenmerkt door een afwijkende (vaak relatief donkere) kleur ten opzichte van de eronder en erboven liggende laag;
- de aanwezigheid van objecten als aardewerk, vuursteen, houtskool en bot in het boorresidu.

Bovenstaand voorgesteld onderzoek dient inzicht te verschaffen in de aanwezigheid van archeologische waarden, zoals die beschreven is de dubbelbestemming Waarde Archeologie die voor dit gebied geldt.

Dit advies dient door de initiatiefnemer te worden voorgelegd aan het Bevoegd Gezag, in dit geval de Gemeente Meierijstad. Het Bevoegd Gezag kan van het door Arcadis gegeven advies afwijken. Dit advies sluit niet uit dat er bij graafwerkzaamheden (niet voorspelbare) archeologische toevalsvondsten kunnen worden aangetroffen, zoals bedoeld in artikel 5.10 van de Erfgoedwet 2016. In dat geval moet hiervan melding worden gedaan bij het Bevoegd Gezag.

BRONNEN

- Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN).
- Archeologische Monumenten Kaart (AMK).
- Archeologisch Informatiesysteem Archis2; Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed (RCE).
- Bodemkaart Nederland (1:50:000); Alterra.
- Geomorfologische Kaart (1:50:000); Alterra.

Literatuur

- Boer, E. de, N. Krekelbergh en S. van der Loo, 2004. *Veghel-De Dubbelen (NB). Archeologisch vooronderzoek*. BILAN-rapport 2004/63, Tilburg.
- Oude Rengerink, J.A.M., 1997. *Rijksweg A50 Eindhoven-Oss. Aanvullende archeologische inventarisatie (AAI: Fase A, B en C)*. RAAP-rapport 283.
- Putten, M.J. van, 2007. *Gemeente Veghel, Plangebied de Kempkens te Veghel*. BAAC-project V-07.0216.

COLOPHON

BUREAUONDERZOEK ARCHEOLOGIE FOODPARK FASE 2 TE VEGHEL, GEMEENTE MEIJERIJSTAD

AUTHOR

Koos Mol

PROJECT NUMBER

XXX

DATE

2 February 2018

CHECKED BY

Eimert Goossens
Adviseur Archeologie & Cultuurhistorie

Arcadis Nederland B.V.

P.O. Box 220
3800 AE Amersfoort
The Netherlands
+31 (0)88 4261261

www.arcadis.com